

Б.Осмонов атындагы Жалал-Абад мамлекеттик университети, К.Ш. Токтомаматов атындагы Эл аралык университети жана Кыргызстан Эл аралык университетинин алдындагы Д.12.20.614 диссертациялык кеңешинин эксперттик комиссиясынын 12.00.01 – укуктун жана мамлекеттин теориясы жана тарыхы; укук жана мамлекет жөнүндө окуулардын тарыхы адистиги боюнча юридика илимдеринин кандидаты окумуштуу даражасын изденип алууга даярдалган Турсунбаева Чолпон Манасовнанын «Кыргыз Республикасындагы аялдардын репродуктивдүү укуктарын ченемдик-укуктук жөнгө салуу» темасындагы диссертациясына

КОРУТУНДУ

диссертациялык кеңештин эксперттик комиссиясы төмөнкү түзүмдө:

Төрайым: Кулдышева Гульсара Кенжеевна, юридика илимдеринин доктору, профессор.

Комиссиянын мүчөлөрү:

Асаналиев Тилек Асаналиевич, юридика илимдеринин доктору, профессор.

Мажитов Бакыт Өмүрзакович, юридика илимдеринин кандидаты, 12.00.01 – укуктун жана мамлекеттин теориясы жана тарыхы; укук жана мамлекет жөнүндө окуулардын тарыхы адистиги боюнча юридика илимдеринин кандидаты окумуштуу даражасын изденип алууга даярдалган Турсунбаева Чолпон Манасовнанын «Кыргыз Республикасындагы аялдардын репродуктивдүү укуктарын ченемдик-укуктук жөнгө салуу» темасындагы диссертациясын изилдеп төмөнкү корутундуларга келди:

1. Эмгектин диссертациялык кеңешке берилген укук боюнча диссертацияны жактоого кабыл алуу адистигине дал келгендиги.

Турсунбаева Чолпон Манасовнанын «Кыргыз Республикасындагы аялдардын репродуктивдүү укуктарын ченемдик-укуктук жөнгө салуу» темасындагы кандидаттык диссертациясы диссертациялык кеңештин адистигине дал келет.

Кыргыз Республикасындагы аялдардын репродуктивдүү укуктарын ченемдик жөнгө салуу боюнча мамилелер изилденип, 12.00.01 – укуктун жана мамлекеттин теориясы жана тарыхы; укук жана мамлекет жөнүндө окуулардын тарыхы адистигинин паспортуна толугу менен жооп берет.

Диссертациянын максаты - аялдардын репродуктивдүү укуктарынын адам укуктары жана эркиндиктери тутумундагы орду алардын калыптануу

жана өнүгүү тенденциялары, улуттук жана эл аралык мыйзам актыларындагы бекилүү деңгээли, жаңы илимий көмөкчү технологиялардын, аларды ишке ашыруудагы механизмдерин ченемдик жөнгө салынуусун талдоонун негизинде адамдын укук жана эркиндиктер тутумунда аялдардын репродуктивдүү укуктарын ченемдик жөнгө салынышын жакшыртуу, аларды тутумдаштыруу, толуктоо саналат.

Диссертациялык иштин илимий жаңылыгы изилдөөнүн натыйжасында алынып чыккан тыянактар жана корутундулар, сунушталган жоболор аялдардын репродуктивдүү укуктарын ченемдик жөнгө салынышын жалпы тенденциялары менен бирге улуттук, менталдык өзгөчөлүктөргө дал келүүчү концептуалдык көз караштарды калыптандыруу көйгөйлөрүн алдыга сүрүү менен, аны андан ары жакшыртууда түшүнүк аппараттарын иштеп чыгуу, аларды колдонуунун адеп ахлактык жактарын тактап айтканда репродуктивдүү технологияларды пайдалануунун коммерцияланышына, болочок перзенттин акыл эси, дени сак төрөлүшүн камсыздоо үчүн атайын чектөөлөрдү киргизүү концепциясы, репродуктивдүү технологияларды колдонуудан келип чыккан укук бузууларды анын ичинде бир канча маанилүү болгон кылмыш укуктук жоопкерчилик жактарын жакшыртуу жолдору иштелип чыккандыгында.

Изилдөөнүн методдорун тарыхый, нормативдик, салыштырмалуу-укуктук, статистикалык жана тутумдуу талдоонун жана таануунун башка усулдары түзөт.

12.00.01 – укуктун жана мамлекеттин теориясы жана тарыхы; укук жана мамлекет жөнүндө окуулардын тарыхы адистигине изилдөөнүн адистигине болгон талаптары туура келет.

2. Диссертациянын темасынын актуалдуулугу. Изилдөөнүн актуалдуулугунун дагы бир маанилүү факторлоруна аялдардын репродуктивдүү укуктарынын өзгөчө физиологиялык сапаттарын эске алуу менен ченемдердеги бекилиши саналат. Кыргызстанда бул чөйрөдөгү мамилелер жыйырманчы кылымдын экинчи жарымынан баштап мыйзам деңгээлинде жөнгө салына баштаган өтө жаш тармак.

Кыргызстан өзүнүн менталитетине ылайык келген репродуктивдүү укуктарды жөнгө салуучу мыйзам моделин тандоо жолунда турат.

Мына ошондуктан калктын кулк мүнөзү, калыптанган салттары, адеп ахлактык нормаларына, укуктук маданиятына, динине төп келген репродуктивдүү чөйрөдөгү мыйзам актысын тандап алуу зарылчылыгы келип чыгууда.

Изилдөөнүн зарылчылыгы Кыргызстандагы адамдардын анын ичинде аялдардын репродуктивдүү укуктарынын корголушу, ишке ашырылышы, камсыз болушу бир канча көңүл жубатарлык абалда эместиги менен да түшүндүрүлөт.

3. Диссертациялык изилдөөнүн илимий жаңылыгы болуп аялдардын репродуктивдүү укуктарынын өз ара бири бири менен байланышы жана өз ара

көз карандылыктарынын жалпы мыйзам ченемдүүлүктөрү жана мүнөздүү белгилери аныкталган.

Изилдөөнүн натыйжасында алынып чыккан тыянактар жана корутундулар, сунушталган жоболор аялдардын репродуктивдүү укуктарын ченемдик жөнгө салынышын жалпы тенденциялары менен бирге улуттук менталдык өзгөчөлүктөргө дал келүүчү концептуалдык көз караштарды калыптандыруу, бул мамилелердеги көйгөйлөрдү алдыга сүрүү менен, аны андан ары жакшыртууда түшүнүк аппараттарын иштеп чыгуу, аларды колдонуунун адеп ахлактык жактарын тактап айтканда репродуктивдүү технологияларды пайдалануунун коммерцияланышына, болочок перзенттин акыл эси, дени сак төрөлүшүн камсыздоо үчүн атайын чектөөлөрдү киргизүү концепциясы, репродуктивдүү технологияларды колдонуудан келип чыккан укук бузууларды анын ичинде бир канча маанилүү болгон кылмыш укуктук жоопкерчилик жактарын жакшыртуу жолдору иштелип чыккандыгында.

1-жыйынтык. Аялдардын репродуктивдүү укуктары өнүгүү жана калыптануу эволюциясы алардын өз алдынча обочолонушу изилденген.

Ошону менен бирдикте бул укуктардын келип чыгуусунда аялдардын гендердик, физиологиялык өзгөчөлүктөрүнүн натыйжасында өз алдынча кароо негизделген.

2-жыйынтык. Адам укуктары жана эркиндиктери тутумунда аялдардын репродуктивдүү укуктарын юридикалык жана медициналык негиздерде кароо ылайыктуу, юридикалык негиздерге аялдын эркектер менен тең укукта өз укуктарын ишке ашырууда, эркинин өз алдынчалуулугу жана аны ишке ашыруунун укуктук механизмдери каралган.

3-жыйынтык. Аялдардын репродуктивдүү укуктарын изилдөө объектиси, предмети жана усулдары талдоого алынган. Аларды изилдөөнүн жалпылыктары жана өзгөчөлүктөрү аныкталган.

4-жыйынтык. Аялдардын репродуктивдүү укуктарынын тутумунда энелик статусунун укуктук жактары талданып, «Энелик» түшүнүгү сыпатталган.

5-жыйынтык. Аялдардын репродуктивдүү укуктарын ишке ашырууда көмөкчү репродуктивдүү технологиялардын орду аныкталып аны колдонуунун натыйжасында келип чыккан мамилелердин укуктук жактарын жөнгө салуу негизделген.

6-жыйынтык. Улуттук мыйзам актыларында көмөкчү репродуктивдүү технологияларды ишке ашыруу менен пайда болуучу укуктардын жана милдеттердин укуктук табиятынын мүнөздүү белгилери аныкталган.

7-жыйынтык. Учурдагы Кыргызстандагы аялдардын репродуктивдүү укуктары жана эркиндиктери башка социалдык институттар менен чогуу каралган жана оң жана терс жактары ачыкталган.

8-жыйынтык. Улуттук мыйзам актыларында түшүнүк аппараттары боюнча, репродуктивдүү укуктарды ченемдик жөнгө салуу, жазык укуктук, жорук укуктук жактан коргоого алуу боюнча бир катар практикалык сунуштар негизделген.

4. Диссертацияда иштелген изденүүчүнүн ар бир жыйынтыктын (илимий жобонун), тыянактын жана корутундунун негизделгендигинин жана ишеничтүүлүгүнүн даражасы.

1-жыйынтык. Чыгарылган жыйынтык негиздүү. Бир катар ченемдик актыларды, эл аралык келишимдерди, атайын адабияттарды, тарыхый документтерди талдоонун натыйжасында алынган.

2-жыйынтык. Негизделгендиги жана ишеничтүүлүгү шек жаратпайт, бул жыйынтык адам укуктары жана эркиндиктери тутумунда аялдардын репродуктивдүү укуктарын өз алдынча кароого бир канча негиздер бар экендигинин негизинде алынган.

3-жыйынтык. Негиздүү жана ынанымдуу. Анткени аялдардын репродуктивдүү укуктарын изилдөөнүн жалпы илимий концепцияларын жана усулдарын окуп үйрөнүүнүн негизинде алынган.

4-жыйынтык. Негиздүү жана ынанымдуу. Анткени энелик аялдардын репродуктивдүү укуктарынын тутумунда кароо менен аны борбордук орунга ээ экендиги аркылуу талдоонун негизинде алынган.

5-жыйынтык. Негизделген жана ишеничтүү, анткени аялдардын репродуктивдүү укуктарын ишке ашырууда карын энеликти укуктук жөнгө салуунун абалын окуп үйрөнүүнүн негизинде иштелип чыккан.

6-жыйынтык. Негизделген жана ишеничтүү, аялдардын репродуктивдүү укуктарын ченемдик жөнгө салууда көмөкчү репродуктивдүү технологияларды пайдалануудан келип чыккан мамилелердин укуктук табиятын изилдөөнүн натыйжасында келип чыккан.

7-жыйынтык. Негиздүү жана ишеничтүү. Анткени ал учурдагы Кыргыз Республикасындагы аялдардын репродуктивдүү укуктарынын абалын талдоонун натыйжасында алынган.

8-жыйынтык. Аялдардын репродуктивдүү укуктарын, талдоонун негизинде бир катар мыйзам актыларына өзгөртүү толуктоолорду киргизүү зарылчылыгы негизделген.

5. Диссертацияда изденүүчү тарабынан жасалган ар бир илимий жыйынтыктын (жобонун), тыянактын жана корутундунун жаңылык даражасы.

1-жыйынтык. Салыштырмалуу жаңы болуп эсептелет, анткени биринчи булактарды жана илимий изилдөөлөрдү изилдөөнүн негизинде иштелген, адам укуктары жана эркиндиктери тутумунда каралып, аялдардын укуктарынын анын ичинде репродуктивдүү укуктарынын өз алдынча мүнөздүү белгилери аныкталган.

2-жыйынтык. Жаңы болуп саналат, анткени аялдардын репродуктивдүү укуктарын усулдук жактан жандашуунун юридикалык жана медициналык негиздерде кароо ылайыктуу, зарылчылыгы негизделген.

3-жыйынтык. Салыштырмалуу жаңы болуп саналат. Анткени адам укуктары жана эркиндиктери теориялык жактары илимде бир канча фундаменталдуу изилденген.

4-жыйынтык. Жаңы болуп саналат, анткени «энелик» түшүнүгү сыпатталып анын мазмундук жактары толуккандуу көз карашта каралган.

5-жыйынтык. Жаңы болуп саналат, анткени карын энеликти ишке ашыруу менен пайда болгон мамилелерден келип чыгуучу мамилелердин укуктук жактарын жөнгө салуунун негизинде алынган.

6-жыйынтык. Жаңы саналат. Көмөкчү репродуктивдүү технологияларды пайдалануу улуттук мыйзам актыларында көмөкчү репродуктивдүү технологияларды ишке ашыруу менен пайда болуучу укуктардын жана милдеттердин укуктук табиятын талдоо аркылуу кароо зарылчылыгы негизделет.

7-жыйынтык. Жаңы саналат. Анткени аялдардын репродуктивдүү укуктарын Кыргызстанда теориялык аспектиде изилденген эмес. Бул укуктар репродуктивдүү ден-соолук, социалдык саясат, экономика менен тыгыз байланышта изилденип алынган.

8-жыйынтык. Жаңы саналат. Анткени аялдардын репродуктивдүү укуктарын теоретикалык концепцияларын жана практикалык жактарын укуктук жактан изилдеп талдоонун натыйжасында өзгөртүү толуктоолорду киргизүү сунуштары негизделген.

Диссертациянын түзүмү ички биримдикке ээ. Бул көйгөй боюнча жүргүзүлгөн изилдөө боюнча чыгарылган илимий натыйжалары жана жоболорду, юридика илимине автордун жеке салымынын маанилүүлүгүн тастыктайт. Автордун сунуштары жана тыянактары көрсөтүлгөн укуктун тармагынын актуалдуу илимий-теоретикалык көйгөйлөрүн чечүүгө багытталган. Жүргүзүлгөн изилдөө өз алдынча эмгек катары бүтүндүк мүнөзгө ээ, коюлган суроолор логикалык ирээттүүлүк менен түзүлгөн, өз ара байланышкан жана коюлган максатка жетүү үчүн бирдиктүү милдеттерди чечүү менен ишке ашырылган. Автор аялдардын репродуктивдүү укуктарын талдоонун натыйжасында анын өз алдынча калыптануу жана өнүгүүсүн адам укуктары жана эркиндиктери контекстинде кароо менен анын өз алдынча укуктук институту катары аныктоого мүмкүнчүлүк алган.

6. Алынган жыйынтыктардын тажрыйбалык маанилүүлүгү.

Ч.М. Турсунбаеванын кандидаттык диссертациясында алынган илимий жыйынтыктар төмөнкүлөрдө колдонулуусу мүмкүн:

Аялдардын укук жана эркиндиктерин ишке ашыруу боюнча мамлекеттин укуктук саясатында мамлекеттин жана укуктун теориясынын курсун окутууда, репродуктивдүү укуктарды ченемдик жактан жөнгө салуу боюнча аткаруу, мыйзам чыгаруу ишмердүүлүгүндө, бул жааттагы илимий изилдөөлөрдө, окуу процесстеринде колдонулушу мүмкүн.

7. Диссертациянын мазмуну төмөнкү автордун публикацияларында чагылдырылган:

1. Турсунбаева, Ч.М. Нормативно правовое закрепление репродуктивных прав женщин [Текст] / Ч.М. Турсунбаева // Наука образование и техника. - 2016. - №3-4. - С.136-139.

2. Турсунбаева, Ч.М. Закрепление репродуктивных прав в женщин в семейном законодательстве [Текст] / Ч.М. Турсунбаева // Наука образование и техника. - 2016. - №3-4. - С.139-143.

3. Турсунбаева, Ч.М. Правовое положение женщин в обычном праве кыргызов [Текст] / Ч.М. Турсунбаева // Вопросы современной юриспруденции. Сибак. - 2016. - №8-9. - С.75-80

4. Турсунбаева, Ч.М. Система наказаний по обычному праву кыргызов. [Текст] / Ч.М. Турсунбаева // Humanities and Social Sciences in Europe Achievements and Perspectives. – Vienna Austria, 26 January 2017 ISBN 13 978-3-903115-72-9 - P.106-110

5. Турсунбаева, Ч.М. Репродуктивные права женщин в системе прав человека [Текст] / Ч.М. Турсунбаева // International Education Social Sciences and Humanities Research Conference Proceedings. - ST. LOUIS, USA, 2017. - P. 251-258.

6. Турсунбаева, Ч.М. Некоторые вопросы понятийной категории репродуктивных прав [Текст] / Ч.М. Турсунбаева // International conference on modern researches in science and technology Conference Proceedings. - BERLIN, GERMANY, 2017. – P. 636-643.

7. Турсунбаева, Ч.М. Кыргызстанда энеликти коргоонун укуктук абалы [Текст] / Ч.М. Турсунбаева // Известия ВУЗов Кыргызстана. – 2017. - №12. – С. 111-113.

8. Турсунбаева, Ч.М. Эвелик тууралуу түшүнүк [Текст] / Ч.М. Турсунбаева // Наука и новые технологии и инновации Кыргызстана. - 2017. - №11. - С.144-145.

9. Турсунбаева, Ч.М. Уголовно-правовая охрана репродуктивных прав по новому уголовному кодексу Кыргызской Республики [Текст] / Ч.М. Турсунбаева, Б. А. Жусупов // Евразийское Научное Объединение. – 2019 - № 12(58), Ч.4. - С. 328-330

10. Турсунбаева, Ч. М. Аялдардын репродуктивдүү укуктарын изилдөөнүн кээ бир суроолору [Электронный ресурс] / Ч.М. Турсунбаева // Электронный журнал ВАК КР. - 2020. №4 Ч.1 - С. 82-87

11. Турсунбаева, Ч.М. Репродуктивные права женщин в системе прав человека [Текст] / Ч.М. Турсунбаева, Б. А. Жусупов // Евразийское Научное Объединение. – М. 2020. - №6(64), Ч. 3. - С. 118-122.

8. Диссертациянын мазмунуна авторефераттын дал келгендиги

Автореферат диссертациянын мазмунуна, анда коюлган максаттарга жана изилдөөнүн маселесине толугу менен туура келет. Автореферат бирдей мазмундагы кыргыз, орус жана англис тилиндеги резюмеге ээ.

9. Жетектөөчү уюмдун, расмий оппоненттердин бекитилүү сунушунун негизделгендиги

- Диссертациялык кеңештин комиссиясы кандидаттык диссертация боюнча жетектөөчү уюм катары КР Ички иштер министрлигинин генерал-майор Э.Алиев атындагы Академиясы «Мамлекеттик укуктук дисциплиналар» кафедрасын сунуштайт.

- Биринчи расмий оппонент катары – юридика илимдеринин доктору, профессор Жумабекова Турдукан Абдыкарыевна (авторефераттын адистиги – 12.00.01).

- Экинчи расмий оппонент катары – юридика илимдеринин кандидаты, доцент Юлдашев Кабылжан Камалидинович (авторефераттын адистиги – 12.00.01).

Диссертациялык кеңештин эксперттик комиссиясы мүчөсү ю.и.д., профессор Асаналиев Т.А. көрсөтүлгөн документтерди карап чыгып, К.Ш. Токтомаматов атындагы эл аралык университети, Кыргызстан Эл аралык университетинин жана Б.Осмонов атындагы Жалал-Абад мамлекеттик университетинин алдындагы Д.12.20.614 диссертациялык кеңешине 12.00.01 – укуктун жана мамлекеттин теориясы жана тарыхы; укук жана мамлекет жөнүндө окуулардын тарыхы, адистиги боюнча юридика илимдеринин кандидаты окумуштуу даражасын изденип алуу үчүн. Ч.М.Турсунбаеванын «Кыргыз Республикасындагы аялдардын репродуктивдүү укуктарын ченемдик укуктук жөнгө салуу» темасындагы кандидаттык диссертациясын кабыл алууга сунуштайт.

Эксперттик комиссиянын мүчөсү:

юридика илимдеринин доктору, профессор Асаналиев Т.А

10.02.2021

Эксперттик комиссиянын мүчөлөрүнүн колун тастыктаймын:

Диссертациялык кеңештин

Окумуштуу катчысы,

юридика илимдеринин кандидаты:

Пазылов Н.А.

Б.Осмонов атындагы Жалал-Абад мамлекеттик университети, К.Ш. Токтомаматов атындагы Эл аралык университети жана Кыргызстан Эл аралык университетинин алдындагы Д.12.20.614 диссертациялык кеңешинин эксперттик комиссиясынын 12.00.01 – укуктун жана мамлекеттин теориясы жана тарыхы; укук жана мамлекет жөнүндө окуулардын тарыхы адистиги боюнча юридика илимдеринин кандидаты окумуштуу даражасын изденип алууга даярдалган Турсунбаева Чолпон Манасовнанын «Кыргыз Республикасындагы аялдардын репродуктивдүү укуктарын ченемдик-укуктук жөнгө салуу» темасындагы диссертациясына

КОРУТУНДУ

диссертациялык кеңештин эксперттик комиссиясы төмөнкү түзүмдө:

Төрайым: Кулдышева Гульсара Кенжеевна, юридика илимдеринин доктору, профессор.

Комиссиянын мүчөлөрү:

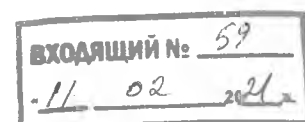
Асаналиев Тилек Асаналиевич, юридика илимдеринин доктору, профессор.

Мажитов Бакыт Өмүрзакович, юридика илимдеринин кандидаты, 12.00.01 – укуктун жана мамлекеттин теориясы жана тарыхы; укук жана мамлекет жөнүндө окуулардын тарыхы адистиги боюнча юридика илимдеринин кандидаты окумуштуу даражасын изденип алууга даярдалган Турсунбаева Чолпон Манасовнанын «Кыргыз Республикасындагы аялдардын репродуктивдүү укуктарын ченемдик-укуктук жөнгө салуу» темасындагы диссертациясын изилдеп төмөнкү корутундуларга келди:

1. Эмгектин диссертациялык кеңешке берилген укук боюнча диссертацияны жактоого кабыл алуу адистигине дал келгендиги.

Турсунбаева Чолпон Манасовнанын «Кыргыз Республикасындагы аялдардын репродуктивдүү укуктарын ченемдик-укуктук жөнгө салуу» темасындагы кандидаттык диссертациясы диссертациялык кеңештин адистигине дал келет.

Кыргыз Республикасындагы аялдардын репродуктивдүү укуктарын ченемдик жөнгө салуу боюнча мамилелер изилденип, 12.00.01 – укуктун жана

мамлекеттин теориясы жана тарыхы; укук жана мамлекет жөнүндө окуулардын тарыхы адистигинин паспортуна толугу менен жооп берет.

Диссертациянын максаты – болуп адамдын укук жана эркиндиктери тутумунда гендердик жана физиологиялык өзгөчөлүк сапаттарга ээ болгон аялдардын репродуктивдүү укуктарынын адам укуктары жана эркиндиктери тутумундагы орду, алардын калыптануу жана өнүгүү тенденциялары, улуттук жана эл аралык мыйзам актыларындагы бекилүү деңгээли, жаңы илимий көмөкчү технологиялардын аларды ишке ашыруудагы механизмдерин ченемдик жөнгө салынуусун талдоонун негизинде адамдын укук жана эркиндиктер тутумунда аялдардын репродуктивдүү укуктарын ченемдик жөнгө салынышын жакшыртуу, аларды тутумдаштыруу, толуктоо саналат.

Диссертациялык иштин илимий жаңылыгы изилдөөнүн натыйжасында алынып чыккан тыянактар жана корутундулар, сунушталган жоболор аялдардын репродуктивдүү укуктарын ченемдик жөнгө салынышынын жалпы тенденциялары менен бирге улуттук, менталдык өзгөчөлүктөргө дал келүүчү концептуалдык көз караштарды калыптандыруу көйгөйлөрүн алдыга сүрүү менен, аны андан ары жакшыртууда түшүнүк аппараттарын иштеп чыгуу, аларды колдонуунун адеп ахлактык жактарын, тактап айтканда репродуктивдүү технологияларды пайдалануунун коммерцияланышына, болочок перзенттин акыл эси, дени сак төрөлүшүн камсыздоо үчүн атайын чектөөлөрдү киргизүү концепциясы, репродуктивдүү технологияларды колдонуудан келип чыккан укук бузууларды, анын ичинде бир канча маанилүү болгон кылмыш укуктук жоопкерчилик жактарын жакшыртуу жолдору иштелип чыккандыгында.

Изилдөөнүн методдорун тарыхый, нормативдик, салыштырмалуу-укуктук, статистикалык жана тутумдуу талдоонун жана таануунун башка усулдары түзөт.

12.00.01 – укуктун жана мамлекеттин теориясы жана тарыхы; укук жана мамлекет жөнүндө окуулардын тарыхы адистигине изилдөөнүн адистигине болгон талаптары туура келет.

2. Диссертациянын темасынын актуалдуулугу. Адамзат ишмердүүлүгүнүн чөйрөсүндөгү репродукция менен байланышкан коомдук мамилелер, учурдун талаптарына ылайык укуктук жөнгө салууну талап кылат. Бул, укуктук институтту калыптандырууда эл аралык ченемдердин, тажрыйбаны колдонуу бир канча артыкчылыктуу мүнөзгө ээ экендиги талашсыз.

Учурда аялдардын коомдук турмуштагы активдүүлүгү, аялдардын укук жана эркиндиктерин коргоо кыймылдарынын өнүгүшү коомдук мамилелерге гендердик жактан жандашууга артыкчылык берилсе дагы, бул чөйрөдөгү дискриминациялык элементтер жоголбостон жаңы формаларда чыгууда.

Укуктуу мамлекеттин шарттарында адам укуктары жана эркиндиктери анын ичинде жеке кол тийбестиги бир канча алдыңкы планга коюлса тилекке каршы көптөгөн учурларда аялдар ишмердүүлүктүн аркандай чөйрөсүндө

зомбулук аракеттерге дуушар болууда. Зомбулук аракеттердин ичинде аялдарга каршы кылмыштар бир канча орундуу экендиги тынчсызданууну жаратат. Атайын статистикалык маалыматтар муну бекемдейт.

3. Диссертациялык изилдөөнүн илимий жаңылыгы болуп Кыргыз Республикасында адам укуктарынын жана эркиндиктеринин тутумундагы аялдардын репродуктивдүү укуктарынын өз ара бири бири менен байланышы жана өз ара көз карандылыктарынын жалпы мыйзам ченемдүүлүктөрү аныкталган.

Изилдөөнүн натыйжасында алынып чыккан тыянактар жана корутундулар, сунушталган жоболор аялдардын репродуктивдүү укуктарын ченемдик жөнгө салынышын жалпы тенденциялары менен бирге улуттук менталдык өзгөчөлүктөргө дал келүүчү концептуалдык көз караштарды калыптандыруу, бул мамилелердеги койгөйлөрдү алдыга сүрүү менен, аны андан ары жакшыртууда түшүнүк аппараттарын иштеп чыгуу, аларды колдонуунун адеп ахлактык жактарын, тактап айтканда репродуктивдүү технологияларды пайдалануунун коммерцияланышына, болочок перзенттин акыл эси, дени сак төрөлүшүн камсыздоо үчүн атайын чектөөлөрдү киргизүү концепциясы, репродуктивдүү технологияларды колдонуудан келип чыккан укук бузууларды, анын ичинде бир канча маанилүү болгон кылмыш укуктук жоопкерчилик жактарын жакшыртуу жолдору иштелип чыккандыгында.

1-жыйынтык. Адам укуктары жана эркиндиктери тутумунда аялдардын репродуктивдүү укуктарынын калыптануу жана өнүгүү эволюциясы менен тутумда каралып изилденген.

Аялдардын укуктарынын өз алдынчалуу калыптануусунун себеп шарттары аныкталган.

2-жыйынтык. Адам укуктарын жана эркиндиктерин талдоонун натыйжасында теоретикалык концепцияларды талдоо менен аялдардын репродуктивдүү укуктарынын өз алдынча калыптануусунун адам укуктары жана эркиндиктеринен бөлүнүп чыгуусунун шартталышын талдоонун натыйжасында аныкталган.

3-жыйынтык. Адам укуктарын жана эркиндиктерин тутумундагы аялдардын укук эркиндиктери анын ичинде репродуктивдүү укуктарын изилдөөнүн объектисин, предметин, усулдарын талдоонун натыйжасында алынган.

4-жыйынтык. Аялдардын репродуктивдүү укуктар чөйрөсүндө колдонулуучу терминдердин чөйрөсүн кеңейтүү зарылчылыгы негизделген. Ошону менен бирдикте автор тарабынан «энелик» түшүнүгү сыпатталган.

5-жыйынтык. Аялдардын репродуктивдүү укуктарынын тутумунда карын энелик маанилүү ролду ойногон көмөкчү репродуктивдүү технологияларды ишке ашыруу менен пайда болгон мамилелер катары таанылып, анын укуктук жактан жөнгө салуу өзгөчөлүктөрү негизделген.

6-жыйынтык. Аялдардын репродуктивдүү укуктарын ишке ашырууда көмөкчү репродуктивдүү технологияларды пайдалануунун укуктук жөнгө салуу жалпыланган.

7-жыйынтык. Кыргызстандагы аялдардын репродуктивдүү укуктарын ченемдик жөнгө салуунун абалын талдоонун натыйжасында алынган.

8-жыйынтык. Аялдардын репродуктивдүү укуктарын ченемдик укуктук жактан жөнгө салуу боюнча бир катар теоретикалык жана практикалык сунуштар негизделген.

4. Диссертацияда иштелген изденүүчүнүн ар бир жыйынтыктын (илимий жобонун), тыянактын жана корутундунун негизделгендигинин жана ишеничтүүлүгүнүн даражасы.

1-жыйынтык. Чыгарылган жыйынтык негиздүү анткени адам укуктары жана эркиндиктерин талдоонун натыйжасында алынган.

2-жыйынтык. Негизделгендиги ишеничтүү, анткени бул жыйынтык аялдардын репродуктивдүү укуктарынын теориялык укуктук концепцияларын талдоонун негизинде алынган.

3-жыйынтык. Негиздүү жана ишеничтүү. Адам укуктарынын жана эркиндиктерин тутумунда аялдардын репродуктивдүү укуктарын изилдөө менен байланышкан усулдук концепциялардын негизинде алынган.

4-жыйынтык. Негиздүү жана ынанымдуу. Анткени энелик аялдардын репродуктивдүү укуктарынын түзүмүндө маанилүү орунда экендиги менен анын укуктук жактарын талдоонун негизинде алынган.

5-жыйынтык. Негизделген жана ынанымдуу, анткени аялдардын репродуктивдүү укуктарын ишке ашырууда көмөкчү репродуктивдүү технологияларды пайдалануудан келип чыккан карын энеликтин укуктук мамилелерин талдоонун негизинде иштелип чыккан.

6-жыйынтык. Негизделген жана ишеничтүү, көмөкчү репродуктивдүү технологияларды пайдалануудан келип чыккан мамилелердин укуктук табиятын изилдөөнүн натыйжасында келип чыккан.

7-жыйынтык. Учурдагы Кыргызстандагы аялдардын репродуктивдүү укуктарын жөнгө салуунун калыптанышы менен учурдагы абалы жалпы тенденцияларын талдоонун негизинде алынган.

8-жыйынтык. Аялдардын репродуктивдүү укуктарын, талдоонун негизинде бир катар мыйзам актыларына өзгөртүү, толуктоолорду киргизүү зарылчылыгы негизделип, аны жакшыртуу боюнча практикалык сунуштар иштеп чыгуунун натыйжасында алынган.

5. Диссертацияда изденүүчү тарабынан жасалган ар бир илимий жыйынтыктын (жобонун), тыянактын жана корутундунун жаңылык даражасы.

1-жыйынтык. Жаңы болуп эсептелет, анткени аялдардын укук эркиндиктерин калыптануусун изилдөөнүн негизинде, анын ичинде репродуктивдүү укуктарынын өз алдынча мүнөздүү белгилери аныкталган.

2-жыйынтык. Жаңы болуп саналат, анткени адам укуктары анын ичинде аялдардын укук жана эркиндиктери боюнча укуктук концепцияларды талдоонун натыйжасында алынган.

3-жыйынтык. Салыштырмалуу жаңы болуп саналат, анткени адам укуктары жана эркиндиктери анын ичинде аялдардын репродуктивдүү укуктары бир катар эмгектерде изилдөөнүн теориялык жана усулдук жактары изилдөөгө алынган.

4-жыйынтык. Жаңы болуп саналат, анткени репродуктивдүү укуктардагы «энелик» түшүнүгү сыпатталган.

5-жыйынтык. Жаңы болуп саналат, анткени көмөкчү технологияларды пайдалануудан келип чыгуучу «карын эне» түшүнүгү сыпатталган.

6-жыйынтык. Жаңы саналат. Көмөкчү репродуктивдүү технологияларды пайдалануудан келип чыккан укуктук мамилелерди изилдөөдө усулдук жандашуунун негиздери иштелип чыккан.

7-жыйынтык. Жаңы саналат. Анткени алгачкылардан Кыргызстандагы аялдардын репродуктивдүү укуктарынын ченемдик жөнгө салынышы тыкыр талдоого алуунун натыйжасында алынган.

8-жыйынтык. Жаңы болуп саналат, анткени аялдардын репродуктивдүү укуктарын теоретикалык укуктук жактан изилдеп талдоонун натыйжасында бул чөйрөдөгү боштуктарды, коллюзиялык жактарын жоюу жана жакшыртуу максатында укуктун бир канча тармактарына таандык мыйзам актыларына өзгөртүү толуктоолорду киргизүү сунуштары негизделген.

Диссертациянын түзүмү ички биримдикке ээ. Алып барылган изилдөө боюнча чыгарылган илимий натыйжаларды жана жоболорду, юридика илимине автордун жеке салымынын маанилүүлүгүн тастыктайт. Автордун сунуштары жана тыянактары көрсөтүлгөн укуктун тармагынын актуалдуу илимий-теоретикалык көйгөйлөрүн чечүүгө жана жакшыртууга багытталган. Жүргүзүлгөн изилдөө өз алдынча эмгек катары бүтүндүк мүнөзгө ээ, коюлган суроолор изилдөө объектисине жана предметине дал келет. Автор аялдардын репродуктивдүү укуктарын талдоонун натыйжасында бул укуктардын өз алдынча калыптануу жана өнүгүү эволюциясын аныктоо менен бирдикте өз алдынча бөлүнүп чыгуу себеп шарттары аныктап жалпылаган.

6. Алынган жыйынтыктардын тажрыйбалык маанилүүлүгү.

Ч.М. Турсунбаеванын кандидаттык диссертациясында алынган илимий жыйынтыктар төмөнкүлөрдө колдонулуусу мүмкүн:

Аялдардын укук жана эркиндиктерин ишке ашыруу боюнча мамлекеттин укуктук саясатында мамлекеттин жана укуктун теориясынын курсун окутууда; репродуктивдүү укуктарды ченемдик жактан жөнгө салуу боюнча аткаруу, мыйзам чыгаруу ишмердүүлүгүндө, бул жааттагы илимий изилдөөлөрдө, окуу процесстеринде колдонулушу мүмкүн.

7. Диссертациянын мазмуну төмөнкү автордун публикацияларында чагылдырылган:

1. Турсунбаева, Ч.М. Нормативно правовое закрепление репродуктивных прав женщин [Текст] / Ч.М. Турсунбаева // Наука образование и техника. - 2016. - №3-4. - С.136-139.

2. Турсунбаева, Ч.М. Закрепление репродуктивных прав в женщин в семейном законодательстве [Текст] / Ч.М. Турсунбаева // Наука образование и техника. - 2016. - №3-4. - С.139-143.

3. Турсунбаева, Ч.М. Правовое положение женщин в обычном праве кыргызов [Текст] / Ч.М. Турсунбаева // Вопросы современной юриспруденции. Сибак. - 2016. - №8-9. - С.75-80

4. Турсунбаева, Ч.М. Система наказаний по обычному праву кыргызов. [Текст] / Ч.М. Турсунбаева // Humanities and Social Sciences in Europe Achievements and Perspectives. – Vienna Austria, 26 January 2017 ISBN 13 978-3-903115-72-9 - P.106-110

5. Турсунбаева, Ч.М. Репродуктивные права женщин в системе прав человека [Текст] / Ч.М. Турсунбаева // International Education Social Sciences and Humanities Research Conference Proceedings. - ST. LOUIS, USA, 2017. - P. 251-258.

6. Турсунбаева, Ч.М. Некоторые вопросы понятийной категории репродуктивных прав [Текст] / Ч.М. Турсунбаева // International conference on modern researches in science and technology Conference Proceedings. - BERLIN, GERMANY, 2017. – P. 636-643.

7. Турсунбаева, Ч.М. Кыргызстанда энеликти коргоонун укуктук абалы [Текст] / Ч.М. Турсунбаева // Известия ВУЗов Кыргызстана. – 2017. - №12. – С. 111-113.

8. Турсунбаева, Ч.М. Энелик тууралуу түшүнүк [Текст] / Ч.М. Турсунбаева // Наука и новые технологии и инновации Кыргызстана. - 2017. - №11. - С.144-145.

9. Турсунбаева, Ч.М. Уголовно-правовая охрана репродуктивных прав по новому уголовному кодексу Кыргызской Республики [Текст] / Ч.М. Турсунбаева, Б. А. Жусупов // Евразийское Научное Объединение. – 2019 - № 12(58), Ч.4. - С. 328-330

10. Турсунбаева, Ч. М. Аялдардын репродуктивдүү укуктарын изилдөөнүн кээ бир суроолору [Электронный ресурс] / Ч.М. Турсунбаева // Электронный журнал ВАК КР. - 2020. №4 Ч.1 - С. 82-87

11. Турсунбаева, Ч.М. Репродуктивные права женщин в системе прав человека [Текст] / Ч.М. Турсунбаева, Б. А. Жусупов // Евразийское Научное Объединение. – М. 2020. - №6(64), Ч. 3. - С. 118-122.

8. Диссертациянын мазмунуна авторефераттын дал келгендиги

Автореферат диссертациянын мазмунуна, анда коюлган максаттарга жана изилдөөнүн маселесине толугу менен туура келет. Автореферат бирдей мазмундагы кыргыз, орус жана англис тилиндеги резюмеге ээ.

9. Жетектөөчү уюмдун, расмий оппоненттердин бекитилүү сунушунун негизделгендиги

- Диссертациялык кеңештин комиссиясы кандидаттык диссертация боюнча жетектөөчү уюм катары КР Ички иштер министрлигинин генерал-майор Э.Алиев атындагы Академиясынын «Мамлекеттик укуктук дисциплиналар» кафедрасын сунуштайт.

- Биринчи расмий оппонент катары – юридика илимдеринин доктору, профессор Жумабекова Турдукан Абдыкарыевна (авторефераттын адистиги – 12.00.01).

- Экинчи расмий оппонент катары – юридика илимдеринин кандидаты, доцент Юлдашев Кабылжан Камалидинович (авторефераттын адистиги – 12.00.01).

Диссертациялык кеңештин эксперттик комиссиясынын мүчөсү, ю.и.к. Мажитов Б.Ө. көрсөтүлгөн документтерди карап чыгып, К.Ш. Токтомаматов атындагы эл аралык университети, Кыргызстан Эл аралык университетинин жана Б.Осмонов атындагы Жалал-Абад мамлекеттик университетинин алдындагы Д.12.20.614 диссертациялык кеңешине 12.00.01 – укуктун жана мамлекеттин теориясы жана тарыхы; укук жана мамлекет жөнүндө окуулардын тарыхы, адистиги боюнча юридика илимдеринин кандидаты окумуштуу даражасын изденип алуу үчүн. Чолпон Манасовна Турсунбаеванын «**Кыргыз Республикасындагы аялдардын репродуктивдүү укуктарын ченемдик укуктук жөнгө салуу**» темасындагы кандидаттык диссертациясын кабыл алууга сунуштайт.

Эксперттик комиссиянын мүчөсү:
юридика илимдеринин кандидаты

Мажитов Б.Ө

10.02.21

Эксперттик комиссиянын мүчөлөрүнүн колун тастыктаймын:
Диссертациялык кеңештин
Окумуштуу катчысы,
юридика илимдеринин кандидаты:

Пазылов Н.А.

Б.Осмонов атындагы Жалал-Абад мамлекеттик университети, К.Ш. Токтомаматов атындагы Эл аралык университети жана Кыргызстан Эл аралык университетинин алдындагы Д.12.20.614 диссертациялык кеңешинин эксперттик комиссиясынын 12.00.01 – укуктун жана мамлекеттин теориясы жана тарыхы; укук жана мамлекет жөнүндө окуулардын тарыхы адистиги боюнча юридика илимдеринин кандидаты окумуштуу даражасын изденип алууга даярдалган Турсунбаева Чолпон Манасовнанын «Кыргыз Республикасындагы аялдардын репродуктивдүү укуктарын ченемдик-укуктук жөнгө салуу» темасындагы диссертациясына

КОРУТУНДУ

диссертациялык кеңештин эксперттик комиссиясы төмөнкү түзүмдө:

Төрайым: Кулдышева Гульсара Кенжеевна, юридика илимдеринин доктору, профессор.

Комиссиянын мүчөлөрү:

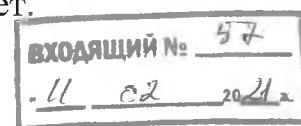
Асаналиев Тилек Асаналиевич, юридика илимдеринин доктору, профессор.

Мажитов Бакыт Өмүрзакович, юридика илимдеринин кандидаты, 12.00.01 – укуктун жана мамлекеттин теориясы жана тарыхы; укук жана мамлекет жөнүндө окуулардын тарыхы адистиги боюнча юридика илимдеринин кандидаты окумуштуу даражасын изденип алууга даярдалган Турсунбаева Чолпон Манасовнанын «Кыргыз Республикасындагы аялдардын репродуктивдүү укуктарын ченемдик-укуктук жөнгө салуу» темасындагы диссертациясын изилдеп төмөнкү корутундуларга келди:

1. Эмгектин диссертациялык кеңешке берилген укук боюнча диссертацияны жактоого кабыл алуу адистигине дал келгендиги.

Турсунбаева Чолпон Манасовнанын «Кыргыз Республикасындагы аялдардын репродуктивдүү укуктарын ченемдик-укуктук жөнгө салуу» темасындагы кандидаттык диссертациясы диссертациялык кеңештин адистигине дал келет.

Кыргыз Республикасындагы аялдардын репродуктивдүү укуктарын ченемдик жөнгө салуу боюнча мамилелер изилденип, 12.00.01 – укуктун жана мамлекеттин теориясы жана тарыхы; укук жана мамлекет жөнүндө окуулардын тарыхы адистигинин паспортуна толугу менен жооп берет.

Диссертациянын максаты – болуп адамдын укук жана эркиндиктери тутумунда гендердик жана физиологиялык өзгөчөлүк сапаттарга ээ болгон аялдардын репродуктивдүү укуктарынын адам укуктары жана эркиндиктери тутумундагы орду, алардын калыптануу жана өнүгүү тенденциялары, улуттук жана эл аралык мыйзам актыларындагы бекилүү деңгээли, жаңы илимий көмөкчү технологиялардын аларды ишке ашыруудагы механизмдерин ченемдик жөнгө салынуусун талдоонун негизинде адамдын укук жана эркиндиктер тутумунда аялдардын репродуктивдүү укуктарын ченемдик жөнгө салынышын жакшыртуу, аларды тутумдаштыруу, толуктоо саналат.

Диссертациялык иштин илимий жаңылыгы Кыргыз Республикасында адам укуктарынын жана эркиндиктерин тутумундагы аялдардын репродуктивдүү укуктарынын өз ара бири бири менен байланышы жана өз ара көз карандылыктарынын жалпы мыйзам ченемдүүлүктөрү аныкталган.

Изилдөөнүн натыйжасында алынып чыккан тыянактар жана корутундулар, сунушталган жоболор аялдардын репродуктивдүү укуктарын ченемдик жөнгө салынышын жалпы тенденциялары менен бирге улуттук, менталдык өзгөчөлүктөргө дал келүүчү концептуалдык көз караштарды калыптандыруу көйгөйлөрүн алдыга сүрүү менен, аны андан ары жакшыртууда түшүнүк аппараттарын иштеп чыгуу, аларды колдонуунун адеп ахлактык жактарын, тактап айтканда репродуктивдүү технологияларды пайдалануунун коммерцияланышына, болочок перзенттин акыл эси, дени сак төрөлүшүн камсыздоо үчүн атайын чектөөлөрдү киргизүү концепциясы, репродуктивдүү технологияларды колдонуудан келип чыккан укук бузууларды анын ичинде бир канча маанилүү болгон кылмыш укуктук жоопкерчилик жактарын жакшыртуу жолдору иштелип чыккандыгында.

Изилдөөнүн методдорун тарыхый, нормативдик, салыштырмалуу-укуктук, статистикалык жана тутумдуу талдоонун жана таануунун башка усулдары түзөт.

12.00.01 – укуктун жана мамлекеттин теориясы жана тарыхы; укук жана мамлекет жөнүндө окуулардын тарыхы адистигине изилдөөнүн адистигине болгон талаптары туура келет.

2. Диссертациянын темасынын актуалдуулугу. Адамзат муунун улантуу коомдогу орногон маанилүү табийгый процесс катары бааланып, эчен жылдар бою адамзат цивилизациясынын коломтосун өчүрбөй келе жатат.

Кайсыл гана мамлекетте болбосун демографиялык абал социалдык маанилүү категория катары таанылып, коомдун өнүгүшүнө, экономикага, а түгүл мамлекеттүүлүккө да чоң таасирин тийгизет.

Жыйырманчы кылымдын экинчи жарымынан баштап илим менен техниканын, медицинанын өнүгүшү адамзат жашоосунун таризине да өз таасирин тийгизип, алдыңкы тажрыйбалар адамзат жашоосунун бир бөлүгү катары орун алды.

Бул жаатта репродуктивдүү технологиянын өнүгүшү мыйзам чыгаруучулар тарабынан бул мамилелерди жөнгө салуу зарылчылыгын жаратты.

Репродуктивдүү технологиялар жаңы укуктук институттун калыптанышына шарт түзүп, адамдардын репродуктивдүү укуктары катары ченемдерде бекиле баштады.

Жарандардын репродуктивдүү укуктары адамзат саламаттыгынын маанилүү бир бөлүгү катары таанылып, мамлекеттик саясаттын жөнгө салуу объектиси катары таанылды.

3. Диссертациялык изилдөөнүн илимий жаңылыгы болуп Кыргыз Республикасында адам укуктарынын жана эркиндиктеринин тутумундагы аялдардын репродуктивдүү укуктарынын өз ара бири бири менен байланышы жана өз ара көз карандылыктарынын жалпы мыйзам ченемдүүлүктөрү аныкталган.

Изилдөөнүн натыйжасында алынып чыккан тыянактар жана корутундулар, сунушталган жоболор аялдардын репродуктивдүү укуктарын ченемдик жөнгө салынышын жалпы тенденциялары менен бирге улуттук менталдык өзгөчөлүктөргө дал келүүчү концептуалдык көз караштарды калыптандыруу, бул мамилелердеги көйгөйлөрдү алдыга сүрүү менен, аны андан ары жакшыртууда түшүнүк аппараттарын иштеп чыгуу, аларды колдонуунун адеп ахлактык жактарын, тактап айтканда репродуктивдүү технологияларды пайдалануунун коммерцияланышына, болочок перзенттин акыл эси, дени сак төрөлүшүн камсыздоо үчүн атайын чектөөлөрдү киргизүү концепциясы, репродуктивдүү технологияларды колдонуудан келип чыккан укук бузууларды анын ичинде бир канча маанилүү болгон кылмыш укуктук жоопкерчилик жактарын жакшыртуу жолдору иштелип чыккандыгында.

1-жыйынтык. Аялдардын репродуктивдүү укуктары адам укуктары жана эркиндиктери тутумунда кароо менен алардын келип чыгышы изилденген. Ошону менен бирдикте бул укуктарда гендердик, физиологиялык өзгөчөлүктөрдү эске алуу зарылчылыгы негизделген. Аялдардын репродуктивдүү укуктарынын ченемдик калыптануу эволюциясынын мүнөздүү белгилери аныкталган.

2-жыйынтык. Аялдардын репродуктивдүү укуктарынын теоретикалык концепциялары адам укуктары жана эркиндиктери менен чогуу кароого алынган. Ошону менен бирдикте аялдардын репродуктивдүү укуктарында бир канча өз алдынча белгилердин болушунун мүнөздүү белгилери аныкталган.

3-жыйынтык. Аялдардын репродуктивдүү укуктары менен пайда болуучу коомдук мамилелер, ченемдик актылар чөйрөсү, изилдөөнүн усулдары талдоого алынган.

4-жыйынтык. Энелик социологиялык укуктун аспектисинде каралып атайын субъект катары таануу көз карашын алдыга сүрөйт. Ошону менен бирдикте репродуктивдүү укуктар чөйрөсүндө колдонулуучу терминдердин чөйрөсүн кеңейтүү зарылчылыгы негизделген. Ошону менен бирдикте автор тарабынан «энелик» түшүнүгү сыпатталган.

5-жыйынтык Аялдардын репродуктивдүү укуктарынын тутумунда маанилүү ролду ойногон көмөкчү репродуктивдүү технологияларды ишке ашыруу менен пайда болгон мамилелер талдоого алынып, анын укуктук жактан жөнгө салуу өзгөчөлүктөрү, субъектик абал эске алынып, аны жөнгө салуучу укуктук тармактар арасындагы түшүнүк аппараттарынын дал келүүсүн камсыз кылуу негизделген.

6-жыйынтык. Аялдардын репродуктивдүү укуктарын ишке ашырууда көмөкчү репродуктивдүү технологияларды пайдалануу оң натыйжасын берип, аны ишке ашыруучу механизм катары кызмат кылат. Бул технологияларды пайдалануунун укуктук натыйжалары жалпыланган.

7-жыйынтык. Аялдардын репродуктивдүү укуктарын ченемдик жөнгө салынышын мамлекеттүүлүк менен тыгыз байланышта карап, анын калыптануу жана өнүгүү тенденциялары негизделген.

8-жыйынтык. Аялдардын репродуктивдүү укуктарын ченемдик укуктук жактан жөнгө салуу боюнча бир катар теоретикалык жана практикалык сунуштар негизделген.

4. Диссертацияда иштелген изденүүчүнүн ар бир жыйынтыктын (илимий жобонун), тыянактын жана корутундунун негизделгендигинин жана ишеничтүүлүгүнүн даражасы.

1-жыйынтык. Чыгарылган жыйынтык негиздүү анткени бир катар илимий адабияттар, ченемдик актылар, эл аралык документтерди талдоонун натыйжасында алынган.

2-жыйынтык. Негизделгендиги жана ишеничтүүлүгү шек жаратпайт, бул жыйынтык аялдардын репродуктивдүү укуктарын адам укуктары жана эркиндиктери тутумунда чогуу кароо менен жалпылоонун негизинде алынган.

3-жыйынтык. Негиздүү жана ишенимдүү. Аялдардын репродуктивдүү укуктарын изилдөөнүн теориялык укуктук концепцияларын талдоонун натыйжасында алынган.

4-жыйынтык. Негиздүү жана ынанымдуу. Анткени аялдардын репродуктивдүү укуктарынын тутумунда энелик институтунун укуктук жактарын талдоонун негизинде алынган.

5-жыйынтык. Негизделген жана ишеничтүү, анткени көмөкчү репродуктивдүү технологияларды пайдалануудагы субъектилердин укуктук абалын талдоонун негизинде иштелип чыккан.

6-жыйынтык. Негизделген жана ишеничтүү, көмөкчү репродуктивдүү технологияларды пайдалануудан келип чыккан мамилелердин укуктук табиятын изилдөөнүн натыйжасында келип чыккан.

7-жыйынтык. Негиздүү жана ишеничтүү. Учурдагы Кыргызстандагы аялдардын репродуктивдүү укуктарынын камсыз кылынышы, корголушу, ишке ашырылышынын жалпы абалы талдоого алынган.

8-жыйынтык. Аялдардын репродуктивдүү укуктарын, талдоонун негизинде бир катар мыйзам актыларына өзгөртүү толуктоолорду киргизүү зарылчылыгы бул укуктук институтту терең изилдөөнүн натыйжасында алынган.

5. Диссертацияда изденүүчү тарабынан жасалган ар бир илимий жыйынтыктын (жобонун), тыянактын жана корутундунун жаңылык даражасы.

1-жыйынтык. Салыштырмалуу жаңы болуп эсептелет, анткени биринчи булактарды жана илимий изилдөөлөрдү изилдөөнүн негизинде иштелген, адам укуктары жана эркиндиктери тутумунда каралып, аялдардын укуктарынын анын ичинде репродуктивдүү укуктарынын өз алдынча мүнөздүү белгилери аныкталган.

2-жыйынтык. Жаңы болуп саналат, анткени укуктагы энелик институтун жаңы контексте бир канча кеңири, биологиялык, генетикалык, социалдык аспектиде кароо зарылчылыгы негизделген.

3-жыйынтык. Салыштырмалуу жаңы. Анткени юридикалык илимде адам укуктары жана эркиндиктери бир катар эмгектерде изилденген.

4-жыйынтык. Жаңы болуп саналат, анткени энелик түшүнүгү сыпатталып анын мазмундук жактары бир канча толуккандуу көз карашта каралган.

5-жыйынтык. Жаңы болуп саналат, анткени карын эне түшүнүгү сыпатталып, аны менен бирдикте жеке жактык мамилелерден келип чыгуучу жана жубайлардын мамилелеринен келип чыгуучу карын энелик деп бөлүп кароо позициясы алдыга сүрүлгөн.

6-жыйынтык. Жаңы саналат. Көмөкчү репродуктивдүү технологияларды пайдалануу үй-бүлөлүк, укуктук салттарга ошондой эле жарандын укук жана эркиндиктери аркылуу кароо зарылчылыгы негизделет.

7-жыйынтык. Жаңы болуп саналат. Алгачкылардан болуп аялдардын репродуктивдүү укуктарынын эгемендүүлүк алгандан кийинки мезгилден азыркы учурга чейинки абалы, өнүгүү тенденцияларын жалпылаштырылган.

8-жыйынтык. Жаңы саналат. Анткени аялдардын репродуктивдүү укуктарын теоретикалык укуктук жактан изилдеп талдоонун натыйжасында укуктун бир канча тармактарына таандык мыйзам актыларына өзгөртүү, толуктоолорду киргизүү сунуштары негизделген.

Диссертациянын түзүмү ички биримдикке ээ. Бул көйгөй боюнча жүргүзүлгөн изилдөө боюнча чыгарылган илимий натыйжалары жана жоболорду, юридика илимине автордун жеке салымынын маанилүүлүгүн тастыктайт. Автордун сунуштары жана тыянактары көрсөтүлгөн укуктун тармагынын актуалдуу илимий-теоретикалык көйгөйлөрүн чечүүгө багытталган. Жүргүзүлгөн изилдөө өз алдынча эмгек катары бүтүндүк мүнөзгө ээ, коюлган суроолор логикалык ирээттүүлүк менен түзүлгөн, өз ара

байланышкан жана коюлган максатка жетүү үчүн бирдиктүү милдеттерди чечүү менен ишке ашырылган. Автор аялдардын репродуктивдүү укуктарын талдоонун натыйжасында бир катар жалпылык жана өзгөчөлүктөрдү аныктоого мүмкүнчүлүк алган.

6. Алынган жыйынтыктардын тажрыйбалык маанилүүлүгү.

Ч.М. Турсунбаеванын кандидаттык диссертациясында алынган илимий жыйынтыктар төмөнкүлөрдө колдонулуусу мүмкүн:

Аялдардын укук жана эркиндиктерин ишке ашыруу боюнча мамлекеттин укуктук саясатында мамлекеттин жана укуктун теориясынын курсун окутууда; репродуктивдүү укуктарды ченемдик жактан жөнгө салуу боюнча аткаруу, мыйзам чыгаруу ишмердүүлүгүндө, бул жааттагы илимий изилдөөлөрдө, окуу процесстеринде колдонулушу мүмкүн.

7. Диссертациянын мазмуну төмөнкү автордун публикацияларында чагылдырылган:

1. **Турсунбаева Ч.М.** Нормативно правовое закрепление репродуктивных прав женщин [Текст] / Ч.М. Турсунбаева // **Наука образование и техника.** – 2016г - №3-4 - С.136-139.

2. **Турсунбаева Ч.М.** Закрепление репродуктивных прав в женщин в семейном законодательстве [Текст] / Ч.М. Турсунбаева // **Наука образование и техника.** - 2016. - №3-4 - С.139-143.

3. **Турсунбаева Ч.М.** Правовое положение женщин в обычном праве кыргызов [Текст] / Ч.М. Турсунбаева // **Вопросы современной юриспруденции.** Сибак. - 2016. - №8-9. - С.75-80

4. **Турсунбаева Ч.М.** Система наказаний по обычному праву кыргызов. [Текст] / Ч.М. Турсунбаева // **Humanities and Social Sciences in Europe Achievements and Perspectives.** – Vienna Austria, 26 January 2017 ISBN 13 978-3-903115-72-9 - P.106-110

5. **Турсунбаева Ч.М.** Репродуктивные права женщин в системе прав человека [Текст] / Ч.М. Турсунбаева // **International Education Social Sciences and Humanities Research Conference Proceedings.** - ST. LOUIS, USA, 2017. - P. 251-258.

6. **Турсунбаева Ч.М.** Некоторые вопросы понятийной категории репродуктивных прав [Текст] / Ч.М. Турсунбаева // **International conference on modern researches in science and technology Conference Proceedings.** - BERLIN, GERMANY, 2017. – P. 636-643.

7. **Турсунбаева Ч.М.** Кыргызстанда энеликти коргоонун укуктук абалы [Текст] / Ч.М. Турсунбаева // **Известия ВУЗов Кыргызстана.** – 2017. - №12. – С. 111-113.

8. **Турсунбаева Ч.М.** Энелик тууралуу түшүнүк [Текст] / Ч.М. Турсунбаева // **Наука и новые технологии и инновации Кыргызстана.** - 2017. - №11. - С.144-145.

9. **Турсунбаева Ч.М.** Уголовно-правовая охрана репродуктивных прав по новому уголовному кодексу Кыргызской Республики [Текст] / Ч.М. Турсунбаева, Б. А. Жусупов // **Евразийское Научное Объединение.** – 2019 - № 12(58), Ч.4. - С. 328-330

10. **Турсунбаева Ч. М.** Аялдардын репродуктивдүү укуктарын изилдөөнүн кээ бир суроолору [Электронный ресурс] / Ч.М. Турсунбаева // **Электронный журнал ВАК КР - 2020. №4 Ч.1 - С. 82-87**

11. **Турсунбаева Ч.М.** Репродуктивные права женщин в системе прав человека [Текст] / Ч.М. Турсунбаева, Б. А. Жусупов // **Евразийское Научное Объединение.** – М. 2020. - №6(64), Ч. 3. - С. 118-122.

8. Диссертациянын мазмунуна авторефераттын дал келгендиги

Автореферат диссертациянын мазмунуна, анда коюлган максаттарга жана изилдөөнүн маселесине толугу менен туура келет. Автореферат бирдей мазмундагы кыргыз, орус жана англис тилиндеги резюмеге ээ.

9. Жетектөөчү уюмдун, расмий оппоненттердин бекитилүү сунушунун негизделгендиги

- Диссертациялык кеңештин комиссиясы кандидаттык диссертация боюнча жетектөөчү уюм катары КР Ички иштер министрлигинин генерал-майор Э.Алиев атындагы Академиясы «Мамлекеттик укуктук дисциплиналар» кафедрасын сунуштайт.

- Биринчи расмий оппонент катары – юридика илимдеринин доктору, профессор Жумабекова Турдукан Абдыкарыевна (авторефераттын адистиги – 12.00.01)

- Экинчи расмий оппонент катары – юридика илимдеринин кандидаты, доцент Юлдашев Кабылжан Камалидинович (авторефераттын адистиги – 12.00.01).

Диссертациялык кеңештин эксперттик комиссиясы көрсөтүлгөн документтерди карап чыгып, Б.Осмонов атындагы Жалал-Абад мамлекеттик университети, К.Ш. Токтомаматов атындагы Эл аралык университети, Кыргызстан Эл аралык университетинин алдындагы Д.12.20.614 диссертациялык кеңешине 12.00.01 – укуктун жана мамлекеттин теориясы жана тарыхы; укук жана мамлекет жөнүндө окуулардын тарыхы, адистиги боюнча юридика илимдеринин кандидаты окумуштуу даражасын изденип алуу үчүн Ч.М.Турсунбаеванын «Кыргыз Республикасындагы аялдардын репродуктивдүү укуктарын ченемдик-укуктук жөнгө салуу» темасындагы кандидаттык диссертациясын кабыл алууга сунуштайт.

Эксперттик комиссиянын төрайымы:
юридика илимдеринин доктору, профессор

Кулдышева Г.К

10.02.2021

Эксперттик комиссиянын төрайымынын колун тастыктаймын:

Диссертациялык кеңештин
Окумуштуу катчысы,
юридика илимдеринин кандидаты:

Пазылов Н.